

Locuinta' Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatorului (Ló-vésztona), Nr. 6.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatu numai de la corespondenti regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va essi Joul-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 3 fl. v.
Pre siesse lune . . . 5 „ „
Pre anulu introgu . . . 10 „ „

Pentru Roman'a :

prea. introgu 30 Fr. = 26 Lei s
„ 6 lune 16 „ = 14 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni :

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In locul dechisus 20 cr. de linia.

Unu exemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 1. Febr. 1873.
20. Jan.

Discussiunea gener. a sup'ra bugetului s'a inchiatu si acestu-a fu primitu de base a discussiunii speciali cu mare majoritate, votandu in contra numai deputatii d'in stang'a extrema si d'in partit'a nationale. Ammenintariile oppositiunii, caroru-a D. Col. Ghiczy dedesse espressione atatu de pregnante prin emfatic'a sa dechiaratiune „Vomu cere scocotela rigurosa ministeriului“ au fostu mai multu spre a intimidá partit'a deakiana, cá acest'a cu atatu mai usioru se se desface de Lónyai, lassandu-lu in sortea sa, si cá crisea ministeriale se primesca deslegarea ce corifeii oppositiunii o doriá si in mare parte o pregatisse in complicitate cu corifeii deakisti. Asta-di, dupa ce centrulu stangei s'a portatu cu atatu blandetia facia cu bugetulu si prin urmare facia cu ministeriulu actuale, coalitiunea secreta intre corifeii celloru doue mari partide d'in Camera, este evidente, nu scimu inse pana unde merge prietenia oppositiunii cu ministeriulu actuale, acest'a numai atunci am sel-o, daca am cunoose stipulatiunile secrete, ce se voru fi facutu intre corifeii partiteloru. atatu scimu cá ministeriulu Dlui Slavi, precum s'a nascutu prin coalitiune totu prin coalitiune pote si cadé. — Dar pote fi inlocuitu fara coalitiune, daca prin gressiela sa ar netedi callea vechiloru conservatori-clericali; sau daca Coron'a ar crede a fi sositu timpulu pentru acesti-a, ori pentru schimbarea sistemei, ceea ce inse cu anevoa se va intempla mai nainte de espirarea pactului dualisticu, cellu pucinu in partea sa ce privesce financiile, militi'a, vamile, etc. Multu depinde si de la configuratiunea d'in Cislaitania si mai de apprope de la situatiunea ce se va crea prin schimbarea legii electorali, de va succede acesta incercare. Temptulu crisei nu este departe. Vomu ascepta si vomu vedé ce sorte este rezervata in viitorulu cellu mai de apprope Austriei si poporeloru ei. Aici in Translaitania mai cá nu e posibilu alta schimbare ministeriale decatu desparerea de pre scena a falsiloru liberali si inlocuirea loru cu vechii conservatori, cari cu privire la nationalitati nu sunt de felu mai buni, dar cellu pucinu am sel cu cine avemu d'a face si ce, cum si catu potemu scote la calle.

Ministrulu de financies D. Kerkapoli vre se presente camerei bugetulu pentru annulu viitoru inca inainte de inchiatrea sesiunii pres. Lucrariile pregatitorie s'a si inceputu la ministeriele singulari si estu-modu acestu bugetu va fi cellu d'antatu care s'a presentatu la timpu de la numirea ministeriului ung. Vomu vedé si acest'a.

Consiliulu regnicolare de instructiune au finitu proiectulu de lege pentru invetiamentulu secundariu (scoole de mediulocu: gimnasia, scole reali.) Proiectulu se compune d'in cinci parti, titulu I. Activitatea scoleloru secundarie si dreptulu spre infintiarea loru. 2. Organizatiunea loru, 3. scolele secundarie de statu si administratiunea loru publica, 4. scolele sec. publice, cari nu-su alle statului. 5. Institute private. Vomu publica si noi in estrassu acestu proiectu, despre care, cei competenti si cari luasse parte la consultariile d'in cari au essutu proiectulu, spunu cá este defectuosu si gressitu

pentru cá la compunerea lui paragrafi s'a assediatu si primitu prin votarea totoruru membriloru (35) numiti d'in barbati de specialitate, dar' nu s'a luatu in consideratiune inconvenientulu, cá profesorii de la universitate, apoi cei de la gimnasia si scolele reali, precum si invetiatorii comunali voru da impreuna unu votu adese ori gressitu, ce daca l'ar fi datu fia sce care cu privire la specialitatea sa, inconvenientulu s'ar fi inlaturatu si proiectulu ar fi essitu mai perfectu, era asiá precum este nu multumesce pre nimeni, pre candu altmintrea ar fi multimitu cellu pucinu pre omenii de specialitate de aceea si categoria.

Membrii magiari ai deputatiunii ungro-croaticе s'a adunatu in conferintia si lucra de cate-va zile mai allessu la assidierea dateloru financiarie (se scie cá Croatii au cerutu autonomia financiaria) cari le-au primitu de la ministeriulu spre a se servi de elle in lucrariile loru, cari se voru inchiatu cu finea septemanei viitorie, candu apoi membrii magiari voru da parerea loru a sup'ra elaboratului Croatiloru.

Ar fi de doritu cá differentulu intre Cerati'a si Ungari'a se se complandie dupa dreptate si ecuitate prin intellegere amicabile si preventintia impurmuta, era ministeriulu actuale se incete in tratariile salle cu nationalitatele a urma callea cea immorale calcata de D. Lonyai. Diariulu „Narodne Novini“ organu allu Slovaciloru d'in Ungari'a spera cá ministeriulu actuale a dlui Slavi, de si compusu totu d'in omeni vechi, va urma facia cu nationalitatele politica cu totulu ossebida de politic'a cabinetulu i Lonyaianu, nu scimu pre ce se bassedia acesta sperantia a collegiloru de la acellu organu nationalu, cá-ce noi nu vedemu pana acum semne cari ne ar ipdreptati la assemene sperantia, ceea ce scimu facia cu memorandumulu conferintiei de la Blasiu este, cá acellu elaboratu s'a repusu si se pastredia intre „actele rezervate“ la presidiulu ministeriale, unde pote cá siorecii voru rode cestiunea de autonomia a Transsilvaniei si elaboratulu va ajunge cu acesta lacuna in consiliulu ministeriale, daca va ajunge in cursulu acestei sesiuni parlamentarie. Se pote inse cá ministeriulu (care va functiuna atunci) va ave era trebuintia de acestu elaboratu, candu allegerile celle noue voru fi imminente, precum avusse trebuintia astutulu de Lonyai, dar se pote cá alta data Romanii Transsilvani nu voru semti trebuinti'a d'a compune altulu, sau d'a sollicita primirea acestui-a, ceea ce de altmintrea neci acum'a nu o facu.

Reflessiuni a sup'ra importantiei proprietatii de pamentu cu privire la vendiarea paduriloru districtului Nasaudanu.

Domnule Redactoru! Nr. 1. an. curr. allu pretiuitulu D. V. Diurnalu (intre varietati) impartesiesce publiculu cá „in Districtulu Nasaudulu comenele districtuale au datu in arenda padurile d'in munti la banc'a anglo-ungarica pre 80 de anti.“ Acestascire simpla devine, in Nr. 3. obiectu de discussiune ca faptu implinitu de si inca netrecutu prin tote formalitatele, cari inse in scurtu au se se plinesca, pentru cá cei „interessati“ voru sci mediulocu plinirea definitiva.

Ori si ce intreprindere si-are de

scopu a aduce omului multumiri, inse acestea sunt felurite.

Parintii nostri si conducatorii loru aretan viua placere a lassá de ereditate, aspotiloru pamentu. Dupa mine credu cá inspiratiunea parintiloru nostri a fostu cea mai fericitá, si pentru urmarii loru mai benefactoria, cá-ei pamentulu, d'in care e si in care se preface omulu, e isvorulu totoruru bunetiloru. e bas'a esistintiei nostre, este vistiariulu totoruru multumiriloru, este insufletitoriu si fundamentulu vietiei nostre. Era candu privimu la Romani cá natiune, apoi trebue se marturisimu, cá pamentulu, care lu mai possede natiunea romana, acellu-a mai este, prin carele sustienemu si respingemu inca loviturile de morte a inimiciloru nostri, acellu-a e cogi'a, care appera inim'a romana de sagettatur'a veninosa a contrariloru nostri, acellu-a este prin care se mai dovedesce lumei esistintia nostra. Europ'a intraga si press'a ei se occupa de romani — de si arare ori — dara mai multu de romanii, cari sunt stapani pre pamentulu loru. Romanii austriaci sunt de Europ'a mai iutati, si acest'a nu numai pentru cá sunt suppusi Austriei, cá ci si alte natiuni — Croatii, Boemii, Polonii, etc. despre cari atatu se vorbesce, inca sunt supuse, ci mai multu pentru cá si lipsesce pamentulu, si cu acestu-a aplicatiunea nostra spre acintiele reali — prin cari potemu ajunge la prosperare generale.

Istori'a totoruru tempuriloru arréta cáta lupta a portatu natiunea romana, cáta sange a versatu, cáte torture a trebuitu se suferi, cáte fora de-legi a trebuitu se indure, si tote acestea pentru a-si poté elupta drepturile si mai cu sama pamentulu avutu, pamentulu stramosiescu.

Districtulu Nasaudulu duce de secle lupta continua cu vecinii sei nesatiabili; — cu vecinii sei, caroru-a nu li lipsesce violenta, nu se ingretiosiedia a contestá — falsificá — acte valide si publice; — ba si cu braciile armate se incercau si se incerca a rapí proprietatea comuneloru acestui Districtu, precumu credu cá sunt inca in prospeta memoria evensmintele mai recinti alle anniloru 1859 si 1862.

Numai Dumnedieu si Districtuali sci multele lupte si spesele celle insemnate, ce au avutu acesti-a pana ce a potutu elupta drapturile si possessiunea loru d'in man'a erariului.

Tote acestea sunt prea frumoase si necontestabili atestate, cá populatiunea districtului a fostu si e gat'a a-si versa sangele si a depune denariulu cellu d'in urma pentru apperarea proprietatii de carea o léga pre langa necesitatea de a poté traf inca dulcele si petrundietoriele suveniri alle stramosiloru si parintiloru loru; — sacrele vetre de cari sunt legate insufletitorie traditiuni, de pre cari resuna viersulu unui trecutu gloriosu; — o lega frumseti'a incantatoria si multele isvora de multumire si fericie alle acestui tienutu romanticu.

Convinsu despre caracterulu tare allu populatiunii districtuali; despre constantia ei, nu m'am potutu mirá de ajunsu cumu e cu potintia, cá populatiunea, carea numai mai annu se face deplinu proprietariu a tienuturiloru cari a costatu-o atatea sacrificie; — d'icu, cumu se pote cá acesta populatiune se se lipsesca inca pana a au gustá dulceti'a unui proprietati, de venituri, de fericiea unei possessiuni

precumu sunt muntii si padurile loru pentru fia-si care fiu allu districtului.

Nu credu cá va fi romanu si atatu mai pucinu vre unu fitu districtului, care se nu fia supprinsu audfndu, cá pamentulu stramosiescu, care a costatu atate sacrificie, care dupa multa sudore, dupa lupta crancena, ce a duratu multu, multi anni, s'au rescascigatu d'in man'a strainiloru numai cu bucat'a, s'au scosu petecu cu petecu d'in gur'a leului, d'icu, audfndu cá acellu pamentu, carele sustiene vietia, maresce si ridica glori'a districtualiloru, d'in bunavointi'a loru, cu consentimentulu si convingerea loru s'au datu era-si strainiloru.

Cautu, si sum convinsu cá multu voru cautá cá si mine, se pota desceperí motivele cellea puternice, cari a potutu indemná pre conducatoru districtului la acest'a, inse dorere totu ce afiu e :

1. cá pamentulu e fundamentulu a ori si ce intreprindere omenesca, cá el-lu ca factoru de productiune joca rolulu de antatu pre langa munca, intelligintia, capacitate; — cá ellu d'intre tote comorele e cellu mai siguru si pentru infiorirea si bunastarea unei natiuni cellu mai fertilu; — cá d'intre tote capitalurile, pamentulu este acellu-a, prin carele se sustiene mai multu moralitatea, prin carele se redica mai multu simtiulu si iubirea de omeni si de patria.

D'in celle disse urmédia, cá fia-si care romanu are sacra detorintia a indemná pre confratii sei se cumpere pre totu locul si la tota occasiunea pamentu; se suffere si neajunse, inse la pamentu se tiena cá la ce are mai santu.

Convinsi despre valoarea insemnata a pamentului in multe tienuturi romanii si-immultiescu cátu numai potu proprietatea de pamentu, era districtuali lucrédia d'in contra?

Dragostea innascuta in Romanu a possede pamentu trebue pre tote calile desceptata si intretienuta, cá-ci toti ceilalti tesauri dati romanului nu potu, nici cá voru ave atatu valora fára proprietate reale; — era daca vomu urma esperientiei care a adeveritu principiulu, cá la ce trage pre omu inima, placerea, insusirile salle, in aceea pote ajunge la perfectiune mai mare, apoi se mai gasesce altu poporu, carele aru aretu atatu alipire de pamentu si de economla? cá romanulu; — prin urmare in acestea timpuri critice, acum'a candu cursulu repede allu omenime trebue se descepte si pre cei ce dormu — ori somnulu li e mortea — mai e cu scopu se deslipimu pre romanu chiaru de ceea ce i-a datu natur'a?

D'in primele secle ni dovedesce istori'a, cá omenimea intrega si noi o semtfimu in noi cá avemu mare (cea mai mare) aplicare spre a casciga capitale si dintre tote capitalele cellu mai fructiferu pentru venitoriu, cellu mai siguru contra inimiciloru si facutoriloru de relle e fora indoiala pamentulu.

Natiuni, societati si mai allessu privati speculedia spre adunarea de capitale, inse celle mai cu pretiu sunt pentru ei numai pamentulu, in carele pre urma le preface. Naturalminte are omulu mare aplicare spre a castiga si pre a si aduna comore, inse acest'a nu atatu pentru cá fericiea consta in elle, ci mai multu cá prin elle se-si desface trebuintiele, se-si castige multiu-

mire si cu ajutoriul lor să lucrede spre redicarea descendentilor săi, — prin urmare a națiunii sale la unu grad mai mare de dezvoltare, perfectiune și de cultura. Sum convinsu că districtualii au lucratu în acestu întellessu atunci candu au întreprinsu lup-tă pentru recastigarea muntilor și padurilor lor; — fericită idee și binecuvântatu a fostu rezultatulu, pentru că învingerea li-a succésu.

Materi'a ni e necesaria spre a ne acoperi felicitatele nostre trebuințe și neajunsuri, — înse fericitate addeverata semțim candu schintea, spiritulu, care ni l'au daruitu Tatalu Cerescu se escita prin maretie și pomposele lui creațiuni. Omulu nu pote și nu trebuie să fie în asta privință nepesatoriu, pentru că prin estu felu de influință se reinnoiescu poteriile spirituale și corporale și o viață nouă percurge totu organismulu.

De-si cu alta ocaziune am facutu amintire de cuvintele marelui geniu romanu, a poetului A. Muresianu; fie mi permisă a repeti acesta sânta în sufletire, de care fu marele barbatu supprinsu în privirea sa; écca ce dice :

„Asi' allu meu sufletu, stă gat'a să sara
D'in corpulu estu vescu, de gratie supprinsu.
Frumosa-e natur'a, maréti-a ei arte,
Si unde ca'n munte, o vedi mai curatu;
Privita'n întregulu, au numai în parte,
Ea fă, si remane obiectu de încantatu!”

Astfelu de inspirațiune sânta și maretia pote forte usioru să fie îndemnul spre a începe și supporta lupt'a, cu scopu că obiectulu de însufletire să lu poti numi „allu t'eu.”

Consideratu în parte seau peste totu nu vediu folosu prin arendarea pamentului seau a padurilor, ci din contra credu, că chiaru ceresc'a fericitate și încantare ce însufletiescu pre privilegiore se va face în amaritiune, și voru fi multi cari voru strigá: „Fliule! nita te, acea culme pomposa, acea ripa acumu periculosa, ori acellu piscu gol-siu și sterile, tote acestea erau acoperite cu paduri seculari, cari dedeau folose sermaniloru locuitori prefacundu

bradii și molidii în ferestree (lemn de cladire) în scandure, drănitie, sîndile s. a. acelea paduri seculari prin umbr'a lor și prin umeditatea ce atrageá favorá crescerea ierbeii, care érá unulu d'între celea mai priinciose nutrimente oiloru, și totoruru animaleleru nostre; — acelea paduri seculari da adapostu calletoriului, pastoriloru, și turmelorude animale candu erau cercate de fur-tuna. — Vedi colo cellu isvoru cu apa cristalina, mai nainte érá umbritu de unu bradu pomposu, — adese ori sub d'insulu odihniamu, și cu apa argintia mi reveniamu corpulu, mi-improspetamu poteriile, și mi pareá că inviamu de nou; vedi vedi

tote aceste gratie maretie s'au rescumperatu de la strainu cu multe sacrificia și dupa amare lupte; — înse nu apucáramu să li gustámu dulcetia, și noi d'in bunavoință nostra éra le-ambu datu altoru straini (mai periculosi) și acumu bunu e Ddiu, dara eu nu credu că firulu vietiei talle va fi asié de lungu, în cătu să le poti vedé și tu odata libere, și fi tu și cei cu tine de o sama stapani preste elle, și Oh! cei ce voru ajunge stapanirea voru fi pentru veci lipsiti și de gratie și folosele de odienora.”

2. prin essarendare se certifica că nu scimu a ne folosi mai bine de avuțiile noe incredintiate. Facemu asemenea celloru, despre cari ni spune s. evangelia că au fostu împartesiti cu talanti; și d'între acestia asemenea cellui, care a fostu numai cu unu talantu, adeca nu avemu încredere în noi însi-ne că vomu poté cellu pucinu conservá — feréscu Ceriulu, că ne vomu pote folosi, vomu poté aduce castiguri prin talantulu noe concediutu, de aceea asemenea cellui d'in evangelia ne apucámu de îngropámu. — Dorere, dorere! numai că me prea tem, că diferință între naratiunea santei evangeliie și între fapt'a districtualiloru va fi, oă dupa assecurarea stei evangeliie cellu cu unu talantu la des-gropare l'au mai gasitu întregu, înse frica mea e mare că districtualii la desrobirea (candu acest'a?) sacreloru

posessiuni nu voru fi fericitu a gasi cellu pucinu „scheletulu” întregu. — Prin essarendare se dá adversariloru nostri unulu d'între cele mai valide documente, că ei au avutu dreptate, voiamu să dicu că ei sciau pentru ce au fostu asié de cerbicosi întru eliberearea possessiunii districtului; — ba împregiurarea, că essarendarea a urmatu asié de pripitu dupa predarea averei, — rogu se mi se ierte — înse trebuie să marturisescu că în mine au descéptatu presupunerea că planulu de a reoccupá limanulu districtului prin straini a fostu cu multu mai înainte clochitu.

Essarendarea va escitá în inimicii nostri seculari curagiulu de a reincepe planurile lor infernale și speranția lor de reussire se va mari și va cresce bine sciundu că prin noi singuri și în mediloculu nostru se asterne patulu pentru altii, cari dupa convingerea mea nu sunt, ne-cumu în sentimente, dara nici întru atâta cu noi, în cătu lega natur'a omu de omu.

Ve rogu să mi-se ierte, înse convingerea mea me face a crede că prin essarendare se reversa umbra mai allessu asupr'a districtului, dara și asupr'a națiunii întregé, și acest'a pentru că se lepeda d'in mana, se dá strainiloru unu capitalu principalu, unu puternicu isvoru pentru a îmbunătăti starea materiale a populațiunii, a sustiené și ridicá moralitatea, și a generalisá și spre a înaltá starea intelectuale a locuitoriloru.

Prin essarendare se documentedia că noe nu ni este datu a ne folosi nici de ceea ce avemu, nu voim să întrebuintám medilocu — chiaru cari le avemu spre a ne castigá multumirea nostra și recunoscinti'a urma-siloru, cu cari înse li suntemu detori, pentru că mosii și parentii nostri a cadutu victime focului și apei, au sufferitu rot'a și au înduratu nenumerate plage, oă să pota a ne îndiestrá cu o frumosa ereditate. Strainii ieau și voru luá contu de slabiciunile nostre și se voru sci folosi la ocaziunile binevenite, pre ei banii nu i voru incur-

că, și nu se voru închiná nici odata la vitielulu de aur, și-dau cu bracie-le deschise bannii, candu e de a pune unu fundamentu unui viitoru signu. — „Nu avemu, — se dice — omeni de specialitate”, asié e, — lips'a acest'a e semțita între toti romanii, și în tote tierrele locuite de ei. Înse pote ore să sustee asiá unu motivu candu e vorb'a de redicarea bunastării unui tienutu?

(Continuarea în Nr. v.)

Camer'a reprezentatoru Ungariei.

Siedinti'a de la 29. Jan. 1873.

Siedinti'a se deschide la 10. ore. Paulu Szentmiklóssy, avendu în vedere, că legea comunale nu dispune nimicu despre societate relative la ajutorarea seraciloru, interpelledia pre ministrulu de interne, că nu cumva așa de necesariu a luá mesurere pre calcea legislativă, ca în fia-care comunitate să se înfiintie unu fondu pentru seraci; ca acei bani de pedepsă, despre acaroru folosintia legea nu face dispusitiuni, să incurga în fondurile seraciloru, și ca pedepsile banali preste totu să se folosescă totu-de-un'a spre ajutorarea seraciloru? Interp. se comunica ministrului concerninte.

Stefanu Domahidy interpelledia apoi pre ministrulu de justitá, că are de cugetu a presenta inca în cursulu acestei sessiuni unu proiectu de lege despre desființarea regaliilor? și candu cugeta ministrulu să face acest'a.

Ministrulu Pauler respunde, că proiectulu de lege, în privință carai-a este interpellatu, se va elaborá în currendu, și indata ce va fi gat'a se va presentá camerei. Candu se va întempla înse acest'a? La acesta întrebare nu pote dá respunsu precisu.

Adamu Lázár adressedia totu ministrulu de justitá urmatori'a interpellatiune. Considerandu că art. de lege 53 d'in 1871 dispune ca, spre regularea referintiloru de possessiune alle comunitățiloru Talmaciu, Salisee, Branu, precum și a alle comunitățiloru appartinente, să se creadie una lege propria; avendu apoi în vedere mai departe, că art. 54 d'in 1871, care tractedia despre stirpiture, nu s'a

FOISIORIA.

Cum e internulu pamentului nostru?

Căti d'între on. cetitori nu voru fi facutu întrebarea: „Ore cum e internulu pamentului nostru? Aici esperinti'a, dorere, ne lassa nemulțumiti. Diametrulu (ossiu) pamentului nostru este de 1718. milluri, și noi, adeca scrutătorii, pana acum abia am petrusu ¼ de millu în sinulu pamentului. Afundimea ajunsă pana astăzi d'abie se urca la 3316. urme, precandu tunelulu de la Mont-Cenis se afla 5463. urme afundu în trunchiulu muntelui. Dăca cugetám la tempulu, ostenelele și enormele spese, ce s'au întrebuintiatu pana ce amu facutu și acestu pucintellu drumu, atunci fără indoiele trebuie să renunciamu la încercările d'a ne convinge cu ochii propii despre internulu pamentului. Înse de și am petrusu spatiu forte neînsemnatu în afundimea pamentului, totu-si s'au arretatu unele fapte, cari ni potu serbi de importante desluciri despre internulu pamentului pre de o parte, pre de alt'a ne învétia totu-odata, că petrunderi nostre mai de parte, cătu de currendu se voru oppune podece neînvinse.

Nenumerate cercetări au arretatu adeca, că în tote punctele pamentului, de la anumita departare de suprafață, temperatur'a cresce meru și cu atâtu mai tare, cu cătu petrunderu mai afundu în interulu planetului. Esperienti'a de tote dillee asemene ne învétia, că schimbarea temperaturiei, la care suntemu espusi pre pamentu, într'o mica afundime d'abie o mai observámu.

Pentru a scuti cartofii și murele, de gerulu iernei, le îngropámu în pamentu și adancime de vre-o căte-va urme. Baiasiulu nu simte preste totu annulu schimbarea temperaturiei în bai'a sa, de care noi cei de pre suprafață adese-ori suspinám și lamentám. De friga nu porta neci candu grige, înse suffere

de caldura, carea d'in una di în alt'a remane totu aceea-si; aici (în baia) nu este umbra, în care s'aru poté recori; nu este ventu, care să-i fia balsamul.

În afundime neînsemnata degiá, termometrulu remane nemiscatu preste totu annulu; nu oscilledia neci cătu e firulu perului. Cassini inca la an. 1671 observasse că temperatur'a în pivnitiile de sub observatoriulu astronomicu d'in Parisi este neschimbatoasă. Mai multu de 70. anni s'a pusu aici unu termometru care totu de un'a și nealterat a arretatu și arreta temperatura de 11° C.

Acéta linia, în care nu se observa neci unu felu de oscilare a temperaturiei, nu jace la egala afundime preste întregu pamentulu. Influențele esterne petrunderu mai aduncu la poluri; cu cătu ne apropiám mai tare de ecuatoriu, acéta afundime scade. Pecandu afundimea d'in destinație în zonele moderate se urca la 60 urme, la ecuatoriu va fi 3—4. urme. Dăca mergemu și mai departe catra zon'a caldurei permanente, observámu crescerea temperaturiei. Preste totu se pote dice, că la fia-care 100 urme temperatur'a cresce cu 1° C.

Pana unde au petrusu în cogi'a pamentului pana acuma, acéta crescere a temperaturiei s'a observatu și, dupa anumite legi fizice neci nu pote suferi indoiele că totu acéta se va observá de vomu petrunderu și mai departe. Astielu apoi în afundime de 10,000 urme temperatur'a va fi asié de mare, în cătu va ajunge să faca a clocoți ap'a. În afundime de 120,000 urme (aprope 5¼ milluri și abie 1/160 parte d'in lungimea ecuatoriului) trebuie să fia caldura de 1200 graduri la care badićulu (ferru tornatu) se topesce și basaltulu [pétra] curre cá ap'a.

Asié dara nu vomu gressi, dăca marea de focu fluida d'in internulu pamentului, o computám în afundime de 12 milluri.

Isvorele ferbinti asemene ni constata, că în internulu pamentului domnesce mare ferbintiela; isvorele cu cătu sunt mai calde, cu atâtu d'in mai mare adancime isvorescu. Ast-

felu de isvora aflámu nu numai în apropierea vulcanilor, ci și departe de ei și inca cei mai ferbinti, că cele de la Trincheras la Piertu Caballo (97° C.) De vre-o 60 anni la mai multe d'in aceste isvora d'in Europa s'au facutu cercetări cu termometri forte accurati și temperatur'a neci candu nu s'a schimbatu, asemenea neci compusitiunea chimica a isvoreroru. Isvorele ferbinti de la Andespos d'in Eubaea, în care se scaldá Sulla, pana ce tienú resbellulu Mitridaticu, și asta-di se folosescu; asemenea și isvorele ferbinti d'in Franci'a sudica, cari erau forte cercetate de romani. Termometrulu ce e dreptu, inca nu se inventasse în acele tempuri, înse de pre alte semne s'a potutu observá, că temperatur'a neci aici nu s'a schimbatu essentialmente.

Documentulu cellu mai frappante despre nascerea isvoreroru ferbinti prin caderea în afundime a apoi reci, ni l'a datu repentin'a ishucnire a vulcanului Jorullo d'in Messicu. În Septembre 1759 adeca candu acestu vulcanu d'odata se redică la înaltime de 580 urme, doi fluvii mici disparau, înse dupa pucinu tempu si între întricositate aguduiture de pamentu, apparura éra că isvora ferbinti. E de însemnatu că degiá Patriciu, eppiscopulu de la Pertusa, la finea secului III. fusese d'assemene parere, candu la întrebarea despre caus'a isvoreroru calde, cari errupsesse la Cartaginea d'in sinulu pamentului, respunsesse. „În vulcani și în internulu pamentului se nutresce focu, pre cum ne învétia Etn'a și unu altu munte aproape de Neapole (Vesuviulu). Apele subterrane se înaltá cá prin cucurbeta. Apele, cari sunt mai departate de foculu subterranu, se arreta mai reci, cele, cari isvorescu mai aproape de focu, adducu, — incaldite de acestu focu, — ferbintiela ne-sufferita pre suprafață, ce o locuim.”

D'in fraged'a copilaria ne-amu dedatu a tiené pamentulu, pre care stám, de solidu și necutreraveru. Înse amaru ne assiellám.

Cogi'a vertosa a planetului nostru, a carui diametru face 1718 milluri, d'abie este 12

milluri; și acéta este cogia forte subtilă; Credinti'a-ni, asié dicundu, innascuta, în ne-clătirea solide suprafață a pamentului, numai de cătu se nimicesce, dupa ce vomu fi avutu ocaziune da fi fostu marturi vre-unui cutremuru de pamentu. Ceea ce d'in copilaria amu tienutu de tiépenu, vertosu și nemiscatu, în momentu devine viu și miscatiu, și ilusiunea vietiei nostre anteriore se sfarima și nimicesce.

Acéta miscare a pamentului face nespusea impresiune a supr'a fia carui novitiu, face cu multu mai aduncu impresiune de aduce-re a minte despre ori ce felu de devastatiuni inforatorie.

Omulu atunci, pare că nu crede pamentului pre care passiesce. Astfelu de cutremuru neindatenatu imple chiaru și animalele cu neodihna, frica și grige; acest'a se observa mai allessu la porci și canii. Chiaru și crocodillii, d'almentrea muti, d'in fluviulu Orinoco, dupa cum reportedia Al. Humboldt, parasescu albi'a riului cutreerata și fugu urlandu cátra paduri.

Credinti'a în tari'a pamentulu asemene va fi clatinatu forte, dăca vomu assiste la eruptiunea unui vulcanu, d'in care isvorescu riuri de lava topita. Vulcanii sunt documentulu cellu mai viu despre marea de focu fluida d'in internulu pamentului, că-ci lăvele, ce pornescu d'in ei, asemene și mineralele, ce le vomu, sunt atâtu în privință constructiunii chimice, cătu și minerale de assemene straoordinaria în fia care vulcanu. Lăvele și celălalte substantie, ce le vomu Ecl'a și Vesuviulu și le vomu vulcanii Cordileriloru americani seau muntii vomatori de focu de pre insulele Jav'a, Camciat'a.

Unu altu documentu despre legatur'a între vulcanii cu marea de focu d'in randi'a planetulu nostru, sunt scrutarile mai recente alle professorelui Palmieri, facute în craterulu Vesuviului, unde a observatu împede miscarea, adeca crescerea și scaderea lăvei. Altu documentu despre effectulu attractiunii lunei asu-

estinsu și a supra fundului regescu; considerându în fine, că regularea acestor referinție de posesiune se pare a fi absolutu necesaria, atât d'în punctulu de vedere allu dreptulu privatu, câtu și allu economiei agricole, și că legislativ'a este chiamata a regulă aceste cestiuni; — oratorele întreba pre ministru, că are cunoștința despre aceste cestiuni lassate în suspensu? Si candu cugeta să presentedié unu proiectu de lege referitoriu la resoluverea loru?

Ministru lu răspunde, că are cunoștința despre tote acestea și că lucrările necesarie în asta privinți'a s'au și începutu, și îndata ce acestea se voru fini, proiectulu de lege, se va presentă camerei.

Camera trece apoi la ordinea dillei. Col. Simonyi recomandă micșiorarea statulu impoiatiloru nu numai la ministrie, ci d. e. și la tabl'a reg. d'în Tergulu-Muresulu. Si acest'a d'în respectu de economia.

Col. Tiszay marturisește, că n'ar fi vorbitu la desbateréa generala, dacă în decursulu acestei desbateri nu s'ar fi facutu mențiune de nisece lucruri, cari stau în contradicțiune cu parlamentarismulu adevératu, și dacă pre de alta parte nu s'ar fi facutu respunsabile opozițiunea de atari fapte, la cari ea nu are nici o parte. De alt'întrelea cuventarea lui Tiszay, preste totu, este de natura polemica. Reflectându la unele asserțiuni alle dlui Lónyay, între altele dîce: Camera să bage de seama că se nu fia orbita de vorbele frumose alle dlui Lónyay; ellu nici în anii trecutî nu si-a tienutu parol'a, nu si-a implinitu promisiuniile. Lónyay — continua oratorele — scie să dăe asta-di atâte svaturi folositorie și salutarie, încâtu omulu trebuie să se mire, că cum l'a lassatu inim'a de în tempulu câtu a fostu ministru n'a realizatu nici unulu d'în tote. Cu privire la o asemene procedura oratorele citidia inscripțiunea anglesă de pre momentulu lui Carolu II. „Aici jace barbatulu, care în viet'a sa n'a vorbitu ce-va reu și nici-odata n'a facutu ce-va bunu.“ Ar fi tactic'a cea mai patriotica, dacă s'ar poté face ca fia-care ministru să cadia îndata că-ci numai dupa-ce nu mai e ministru i vine în minte, ce ar fi în folosulu si spre binele statulu. În fine oratorele recomandă guvernulu, ca să-și iêe de modelu d'vis'a financiarulu anglesu Pitt, carea este: „Pre câtu tempu voi

siedé în postulu acestu-a, nici-candû nu voi ascunde ce-va d'înaintea tierrei“

În sied. de asta-di mai vorbescu Kerkapoly, Baldácsy, A. Lázár, Kállay, Csánády și Madarász; acesti-a afara de Kerkapoly, toti au vorbiru pentru propunerea lui Helfy.

Siedinti'a de la 30. Jan. 1873.

Siedinti'a se deschide la tempulu îndatenu. Processulu verbalu allu sied. precedentu se aproba, camera trece apoi îndata la ordenea dillei și continua desbateréa generala a bugetulu.

Iosifu Madarász si-continua, cu concessiunea camerei, vorbirea intrerupta în siedinti'a de ieri. Oratorele, între altele, critica asserțiunile ministrulu-presiedinte, rostite în ultim'a sa cuventare, și regreta multu, că dlui Szlávy nu se allatura la parerea stangei estreme, că adeca Ungari'a ar fi mai fericită în casulu candu monarci'a s'ar sparge și descompune. Spre a dovéd acest'a, oratorele citidia d'în vorbirea ministrulu presiedinte urmatorulu passagiu: „Candû s'ar întemplă că monarci'a să se descompuna, atunci pote că tierri'a ce cu mandria o numimu Ungari'a, va deveni o tierra avută, va înflori; pote că locuitorii voru fi fericitî, tierri'a înse nu va mai fi fericită.“ D'în contra, oratorele e de parerea că tierri'a tocmai atunci va fi fericită. (Illaritate.) Dacă poteti ride — continua oratele — a supra acestor cuvinte, atunci credû că în urm'a demoralisatiunii generale si a politiceii care nu cunoște încredere în poterile salle natiunea a ajunsu a nu mai fi în stare d'a-si aperá esistinti'a sa independinte. (Aici presied. lu îndrepta la ordine d'în caus'a cuventeloru nealese.) În fine Madarász dechiara, că până candu nu va falfat drapelulu nationalu ung. pre castelulu d'în Bud'a, nu va votá bugetu.

Dupa aceea presiedintele dá cuventulu lui Mechioru Lónyay, spre a rectificá sensulu unoru cuvinte reu interpretate de Col. Tiszay. — Dupa ace'a se continua desbateréa la care participa Arist. Mátyus, Mich. Gál și Dr. Mileticiu; cesti doi d'în urm'a au votat u contr'a bugetulu.

Siedinti'a de la 31. Jan. 1873.

Ca de regula siedinti'a se deschide la 10 ore d'în di.

pr'a mării de focu d'în internulu pamentulu, videmu la cutremurulu de pamenta. Perry a facutu assemenări între reporturile despre 7000 de cutremuri de pamentu d'în partea prima a secululu nostru, și ajunsu la rezultatulu, că cutremurile de pamentu, de comunu se întempla, candu lun'a vine în conjunctiune și opozițiune cu soarele, adeca candu lun'a vine a sta între soare și pamentu, și pamentulu între ea și între soare; asiè dara tocmai pre tempulu crescerei apelor. Tocmai pre cum apele crescû mai înfricosiatu candu lun'a este mai aproape de pamentu, tocmai astfelu sunt pre acestu tempu cutremurile, de pamentu mai desse. D'âici deducemu, că poterea atractiva a lunei a supr'a mării de focu d'în internulu pamentulu causa chiaru astfelu de fenomene că si pre Oceanu.

Astfelu dara suntemu constrinsi a acceptá, nu numai că în internulu planetulu nostru este mare de focu fluida, ci și form'a pamentulu nostru vine a constatá, că si ea însa-si s'a aflatu odata în acésta stare. Form'a pamentulu nostru nu este, pre cum adesse-ori se dîce, rotunda cá globulu, ci ea este unu Elipsoidu; adeca la poli cam turtita și la ecuatoriu cavata; și apoi acesta forma, mai susu descrita; va capetá o massa plasteca, dacă se va inverti repede în giurulu ossiei sale. Dupa multe millione de anni pamentulu nostru a perdutu d'în vapai'a sa, fiindu că în spatiulu, în care se misca, domnesce frigu înfricosiatu. Processulu recirei se întemplă d'în afara în laintru și astfelu fû produsă solid'a scortia a pamentulu.

Dupa computările renumitulu astronomu și invetiatu Arago, pamentulu fluidu pentru că se recéscă numai de 1° C. avú lipsa de 344,828 anni. Dupa Bischoff, ar' fi fostu de lipsa si mai multu tempu. D'altmintrea nu trebuie să ne mirámu, că-ci processulu de recire allu pamentulu învapaiatu în juneti'a sa, naturalminte, a fostu forte complicatu. Destulu, că acestu processu a trebuitu; de si mereu, să iêe dimensiuni totu mai insem-

nate, cu câtu differinți'a între caldur'a planetulu nostru și între a spatiulu, în care planetulu se miscă, erá totu în scadere, se totu micșiorá.

Da, ajunsu, a se formá o scortia solida, atunci prin continu'a îngrossiare a ei, fiindu că consta d'în rei conduceitori de caldură, recirea s'a traganatu totu mai multu; și, în fine, acésta scortia solida a trebuitu să impedece recirea astfelu, în câtu a produsu totale stagnare, fiindu că lips'a caldurei d'în laintru și petrunderea caldurei solare d'în afara, si-tieneau cumpen'a adeca neci un'a nu prevaleá.

Dupa Fournier scaderea temperaturéi medie a pamentulu nostru inca nu este $1/300^{\circ}$ C. Laplace a computatu, că dacă temperatur'a medie s'ar fi împucinatú numai cu 2° C., rotatiunea pamentulu ingiurulu ossiei sale ar' fi trebuitu să se împucinedie cu 2 secunde centesimale.

Inse de la tempurile lui Ipparcu (150 a. Cr. n.) incoce nu pote demonstrá neci cea mai neînsemnata întârziare în rotatiunea pamentulu.

Dara, fiindu că nu fia-care se pote convinge cu ochii proprii despre ceile pana acum amintite, nu lipsescû neci de cei ce se indoiescu. Prim'a pedeca de care dau este mai cu séma subtietatea batetoria la ochi a cogiei pamentulu.

Uimiti întreba: cum se pote că acésta cogia subtire pote să se tiena la o lalta si nu se topește éra. Dacă pamentulu nostru aru fi fostu în stare, a suppliní d'în laintru, caldur'a, care la suprafacia a perdutu-o, atunci neci candu nu s'ar fi formatu cogia solida; inse dupa ce acest'a s'a întemplatu, pamentulu a fostu cu atâtu mai pucinu în stare a suppliní aceste perderi. ci d'în contra cogi'a solida trebuiá să adauga totu mai multu la grossimea ei, pana ce, pre cum am dîssu, erogatiunea si venitulu au ajunsu egale.

La topirea cogei pamentulu nu mai potemu cugetá, fiindu că d'în laintru capeta

Eugeniu Pécly întreba pre ministru lu de justitia, dacă are de cugetu să denumesca câtu mai currendu altu jude cercnalû în Mátezáalka si totu-odata să îngagedie poteri apte pentru prelucrarea restantieloru, cari de la repasfrea fostulu jude s'au agramaditu? — Interpellatiunea se comunica ministrulu con-cerninte.

Ed. Horn roga pre ministru lu de financo, că cu privire la sortea imprumutulu ultimu de 54 millione să dăe unu reportu, dacă nu în scrisu si detaiatu, cellu pucinu verbalu si în trasure generali, de-ora-ce acest'a este neaperatu necesariu pentru liniscirea camerei si a publiculu.

Camera trece apoi la ordenea dillei. Ignatiu Helfy, ca propunetoriu, iè cuventulu și dupa una polemica lunga, roga camera de nou ca să se allature la propunerea sa si să nu accepte bugetulu. — Reportorulu comisiunii financiare inca se redica întru aperarea finale a bugetulu si lu recomandă camerei spre primire. Ca acest'a desbateréa generala este închiata. Bugetulu se accepta spre desbateréa speciale cu 317 contra 33 de voturi.

ROMANIA.

Adunarea deputatiloru.

Siedinti'a de Vineri, 12. Jan. 1873.

Siedinti'a se deschide cu 77 deputati presinti. — Dupa citirea si aprobarea sumarulu siedintiei precedente se citescû comunicările dillei.

D' ministru alu culteloru citește proiectulu de lege votatu de senatu pentru cedarea locurilor sf. Ionu d'în Focsiani, pendinte de comitatulu permanent de Putna, pentru crearea unui gimnasiu.

D. ministru de financo citește mesagiulu prin care se tramite în cercetarea camerei proiectulu legii financiare pre exercitulu 1874, câtu si bugetele pre acelu anu.

D. Mavrogheeni, în loculu ministrulu de interne, citește mesagiulu proiectulu de lege relativu la conventiunea telegrafica închiata între guvernulu romanu cu Rusi'a, prin care se infintieza biurouri miste la fruntarie.

D. ministru alu lucrârilor publice citește proiectulu de lege pentru acordatea mai mul-

toru credite si în fine proiectulu pentru arendarea si exploatarea cãlîii ferrate Bucuresci-Giurgiu.

D. Gr. Cantacuzino, luandu cuventulu, aréta, că în tempulu vacantieloru camerei s'a petrecutu unu evenimentu care a intristatu tote animele: mortea lui Napoleonu III. Acestu barbatu ne-a facutu cele mai mari bine-facere noe, și Romani'a i detoresce multa recunoștința. (Aplause.) D-sa propuee daru ca camera să exprime regretete sale pentru incetarea d'în vietia a imperatulu Napoleonu III. (Aplausu).

D. Costa-Forú esplica că, în tempulu vacantieloru guvernulu s'a grabitu a face serviciu funebre în tota tier'a si mai cu deosebire la mitropoli'a d'în Bucuresci, întru pomenirea imperatulu Napoleonu III. re-pausatu.

D. Gr. Brateanu constata că Franci'a ne-a adusu mari servitie si că totu ea ni le va da si în viitoriu. A ne aliá cu opiniunea d-lui Cantacuzinu, este a ne aliená simpatiele Franciei. Napoleonu III. a fostu unu imperatu bunu pentru tote natiunile pana la nnu tempu, inse în urma a fostu reu pentru tier'a sa. Poporele sunt solidare, si recunoștinți'a nostra o détoramû nu personeloru, ci Franciei. Chiaru în camera Franciei nu se pote pronunțiá acestu nume, fără ore-care orore. Dacă în camera Italiei s'a votatu recunoștința lui Napoleonu III, cei ce-au votatu-o au fostu numai una mica parte, și acésta s'a facutu prin iniciativ'a guvernulu. Franci'a e guvernata prin Republica si e spriginitori'a totoruru natiuniloru și simpatiseza pentru dins'a. Unu imperatu, care i-a facutu reu, nu merita să fia laudatude noi. Dacă Napoleonu III a facutu rebelulu de la 1854, l'a facutu fiindu impiusu de opiniunea publica, de barbatii cei mari ai Franciei, că-ci Franci'a e una tierra care se conduce de opiniunea publica. Prin tratatulu de la Tilsitz s'a vediatu care erau intentiunile lui Napoleonu III. La Salzburg dinsulu voiá să ne sacéficie. Napoleonu daru ne-a facutu bine, pre pe o parte împinsu de opiniunea publica, pre d'alta ca să-si implinésca planurile sale. Eu — dîce d. George Brateanu — cellu pucinu, singuru în acésta camera a României, nu voiú votá recunoștința unui imperatu, care a facutu atâte rele tierrei sale.

D. Costa-Foru roga camera să nu se

forte pucina seau neci una caldura, ci în acésta privinția depinde mai cu seama de la caldur'a, ce i da soarele.

Asemene se pote combate obiectiunea, că acésta forte subtire cogia a pamentulu cum este în stare a portá enormulu pondu allu multimei de munti? Pre câtu de colossale inse paru, la prim'a vedere, massa muntiloru (d. e. Himalai'a 28,000 urme naltu, Andii etc), inse în proportiune cu pamentulu însu-si, totu-si devinu mici. Dacă solid'a cogia a pamentulu este în stare a se portá pre sino însa-si, atunci nesmintitu va poté portá si massele de munti, proportionalmente neînsemnate, fără că acestea se surrupa si se cada în marea de vapaia d'în internulu planetulu nostru.

Cogi'a oului, de securu, este unu ce forte fragile, se încercámu inse că ce pondu pote portá, si numai de câtu vomu cunoște, că subtirea cogia a pamentulu nostru nu se va sparge de vomu pune si Cordilerii d'asupra muntelui Himalai'a.

Alta întrebare inse urmatori'a: dacă marea de vapaia d'în internulu pamentulu nostru este cu totulu d'asemene constructiune, că si oceanulu? — D'în acestu-a, chiaru si d'în afundîme de mai multe milluri scotemu totu numai apa. De si nu ni e datu a poté pre deplinu scrutá marea de focu d'în internulu planetulu nostru, totu-si respunsulu la acest'a întrebare nu ne aduce în perplexitate.

Scrutatorii au estimatu pamentulu dupa pondulu său si au aflatu, că elu este de $5\frac{1}{2}$ ori asiè mare cá pondulu unui asemene mare glotu implutu cu apa.

Asfetu dara densitatea medie, seau asiè numitulu pondu specificu allu pamentulu este $5\frac{1}{2}$. Cercetări directe inse au aretatu, că pondulu specificu alu totoruru masselor de pétra (munti), cari compunu cogi'a esteriore a pamentulu nostru, d'abie este $2\frac{1}{2}$, adeca neci diumetate d'în pondulu specificu allu planetulu nostru.

D'âici, firesce, urmédia, că internulu pamentulu nostru trebuie să cuprinda masse de-

pondu specificu cu multu mai mare; că-ci altmentrea n'arú poté fi densitate medie de $5\frac{1}{2}$. Se luámu pondulu specificu alu Lavei cu 8 seau 4, atunci afundîmea mării de vapaia d'în internulu pamentulu va fi 80 milluri; d'încolo de acésta afundîme, materi'a va fi asiè de grea, în câtu trebuie să acceptámu, că ea consta d'în mestecatere metalice.

Acestei opinári multi oppunú obiectiunea, că densitatea prin apessare cresce.

Asiè este, inse nenumerate insercări au aretatu, că nu este în poterea nostra a com-prime dupa placu differitele substantie.

Si astfelu este si în internulu pamentulu nostru; de si aici apessarea este immensa si cresce asemenea cu afundîmea, mai alléssu cá temperatur'a neasemenata d'în internulu pamentulu prin poterea ei expansiva lucră contra efecteloru apessării.

Deci semburele pamentulu nostru nu pote constá d'în substantiele Lavei, ci totu ce existe d'încolo de aduncimea de 100 milluri, trebuie să fia de natura metallica. Semburele centrale asemene nu pote fi solidu si tare, că-ci metallele preste totu se topeșcu mai usioru decátu massele de pamentu.

Recapitulandu înc'odata totu, videmu, că hypotheses'a: că internulu pamentulu este implutu de o mare de focu fluida are cellemai multe siance pentru sine; si anume acésta mare nu este de un'a si aceea-si natura, că Oceanulu, ci consta d'în zone concentrice, cari se asiédia un'a pre alt'a dupa pondulu loru specificu astfelu, că cellu allu zoneloru mai aproape de punctulu centrale, totu cresce, asiè în câtu adevératulu sembure trebuie că posseda densitate de 10, asemene cellei a argintulu; inse pentru aceea nu sta, că simburele în fapta aru si dora de argintu.

Valeriu.

asociaze cu opiniunile d-lui G. Brateanu. Guvernulu si-a facutu pre deplinu d'etori'a in ac'asta ocaziune.

D. Gr. V e n t u r a explica cã Franci'a nu e m'orta ca s'e i multiamimu ei, ci numai lui Napoleon III, alu carui momentu abia e inchis. Noi depunemu prin ac'asta motiune recunoscintia pe mermentulu lui Napoleon III, care ne-a facutu atãtea bineface-i.

D. Al. L a h o v a r i combate opiniunile d-lui G. Brateanu. Napoleon III ni-a facutu celu mai mare bine, si cu t'ote astea d. G. Brateanu dice cã nu ne-a facutu nimicu. Ei bine, mormintele de la Crimea, banii Franciei versati pentru noi, unirea, luarea monastiriloru inchinate, scaunulu pe care siedemu, totu ce avemu si vomu av'e, t'ote aceste respundu domnului G. Brateanu, ca nu nimicu a facutu Napoleonu pentru Romãni'a. (Aplause prelunge). Cea mai mare culpa a natiuniloru e ingratitudinea, si de o asemenea culpa Romãni'a nu e capabile. D. G. Brateanu voiesce se desparta Franci'a de numele Napoleonu. Ac'est'a nu trebuie s'e se faca in cestiuni d'asemenea importantia. Franci'a si Napoleonu pentru noi au facutu si facu unu nume: sunt'emu detori recunoscintia Franciei, ca natiune mai mare si ca sorora, daru nu mai pucinu si lui Napoleonu, care a pusu in aplicare simpatiele Franciei cãtra noi. (Aplause).

Pe lãnga ac'asta, mai trebuie s'e aducemu recunoscintia si imparatesei Eugeni'a, cãtu si nobilelui fiu imperiale, carui-a i va servi ca mangãiare pe pamentulu strainu, unde stã ca unu esilatu. Trebuie s'e facemu ac'est'a, cã ci sunt seci'a si fiulu acellui barbatu, care a facutu bine Romaniei, si se voru mângaiã, vedindu recunoscintia ce trage dupa dinsele faptele sociului si tatalu lor, care a spriginutu Romãni'a.

D. G. B r a t e a n u. E unu simplu omu.

D. Al. L a h o v a r i areta cã, de si nu e asiã de republicanu ca d. G. Brateanu, daru respecta pre barbatulu particularu, care, in faci'a sa, are greutate, mai multu ca pre unu capu incoronatu. Junele principe e fiulu unui capu incoronatu, care a facutu bine tiei, mai multu de cãtu au facutu ori-care altu capu incoronatu. D-sa repeta, cã adres'a de recunoscintia a camerei Romaniei va servi de mangaiare nobilelui fiu imperiale. (Aplause).

D. C o g a l n i c e a n n propune unu emendamentu, ca s'e se comunice tenerului si ilustru veduve imperiale recunoscintia Romaniei, prin presiedintele camerei. D-sa s'e mira de ceea ce vede: n'acceptã ca tocmai intre cei tineri, in generatiunea de asta-di, s'e se gas'esca cine-va care s'e faca procesulu lui Napoleonu. Ac'est'a s'o faca Franci'a. Napoleon III. a adusu cele mai mari bine-faceri Romaniei: elu singuru a s'farimatu corespondinti'a de la 1858 pre care unu mare diplomatu alu Turciei o tieneã ca s'e n'abus'esca voturile Moldovei pentru unire. Acea corespondintia s'a prinsu, s'a datu lui Napoleonu, care a bagatu-o in posunaru, si in persona a plecatu la Londr'a ca s'e pledeze caus'a Romaniei. Imperat'es'a Eugeni'a de juna priviã de pre zidurile Madridulu la vechiele colonii ale lui Traianu de pre malurile Dunarii. Ea merita recunoscintia nostra, cã-ci ideï simpatice noe a avutu totu-de-un'a in peptulu seu. Recunoscintia cãtra d'ins'a se va intorci si asupra fiului marelui, barbatu care ne-a facutu atãt'a bine (Aplause).

Se pune la votu motiunea prin care cam'era Romaniei exprime profund'a sa d'ore pe'ntu m'ortea imperatului Napoleon III, impreuna cu emendamentulu d-lui Cogalniceanu, d'a sa comunicã — prin presiedintele Camerei — ac'asta condolentia imperatesei Eugeni'a si fiului seu.

Cam'era in aplause si in unanimitate — afara de dlu G. Brateanu — primesce motiunea.

(In timpulu votãrii presiedintele invita pre d. G. Brateanu s'e voteze cu marea maioritate, ca s'e fia unanimitate. D. G. Brateanu refusa, dicandu: „Poteti pune unanimitate, daru nu votezu.“

Siedinti'a se suspendu pentru 5 minute. La redeschiedere, d. ministru de resbelu citece proiectulu de lege pentru accordarea unui creditu de 2,200,000, pentru punerea in aplicare a legii d'in 27 Marte, 1872. — Se tramite la comisiunea bugetaria.

D. Al. L a h o v a r i, raportorele comisiunii insarcinata cu completarea si modificarea,

unoru articule d'in codicele penale, dã citire raportulu seu.

D. N. I o n e s c u recunesce cã asta-di pentru prim'a ore de la 1864 se presinta o legiferare romanasca, cã-ci pana acum amu totu copiatu legile altoru tiere si le-amu implantatu in pamentulu imobile alu nostru, dupa cum se exprime d. raportore. Candu se vine cu modificãri d'asemenea natura, aceste modificari nu sunt facute cu scopu d'a scapã societatea. Frasea dlui raportore cã, prin votarea acestoru modificãri, cam'era va curati moravurile, dupa cum a scapatu finacele de falita, e inesacta. Ei bine, chiaru mai adineori, de pre acelea-si bance, se spunea cã, prin situatiunea financiaria de asta-di si prin asemenea procederi ale guvernului, vomu da er' de detori'a flotante, acelu monstru care ne ingrozia. Guvernulu candu vine cu aceste modificãri nu voiesce de cãtu s'e lovesca nisece institutiuni. Chiaru primulu ministru, prin limbagiuni caracteristicu si vulgaru, ni-a spus cã, dupa ce arestantii essu d'in aresturile cum sunt unele d'in cele de asta-di, devinu calici.

Guvernulu ne lasa pre noi se judecamu, printr'unu votu de maioritate, d'aca e mai buna sistem'a tribunaleloru seu a juriului. In Engli-ter'a e adoptata ultim'a sistema, si de la ea s'a adoptatu si la noi s'e avemu jurati nu numai in orasie, dar' chiaru in judetie. S'e n'a-nemu aerulu a inchide ochii a supr'a motive-loru reale ca au dictatu aceste reforme, cari constau in cercetarea unoru crime si calificarea lor, in convertirea proceselor de pressea si punerea ei sub avertismente si reducerea juriului. In cestiune de infractiuni, crime si falsuri, argumenteã penalitate, dar' se scobora scar'a calificãrii, prin ac'est'a societatea nu se va moralisã mai multu.

D. Al. L a h o v a r i. Falsulu nu s'a trecut intre crime: comisiunea a respinsu ac'est'a.

D. N. I o n e s c u. Nu vorbescu numai de faptele comisiunii. Pentru cã s'a exclusu falsulu, nu e mai pucinu adev'ratu cã cresiele predomina in genere in reformele ce s'au propusu de guvern. Pote ca d. ministru de justitia va gasi cã reu a lucratu comisiunea, cã i-se modificã ideile. Intr'o discussiune generale avemu dreptulu d'a discutã principiile, ideile predominante. D'aca s'a micioratu calificarea delictelor, pentru ce li se pune o pedepsa mai mare. Aci apare regul'a dlui ministru d'aca se voru pedepsi cu terore faptuitorii, societatea e moralisata. Nu e asiã: penalitate trebuie s'e nu escite societatea. Prin urmare terorea este principiulu dominantu in reformele pro use.

D. C. B r a i l o i u. Gasiti pedepsale pre mari?

D. N. I o n e s c u. Persistu a dice cã nu e verb'a de cãtu a se pedepsi numai celu culpabile si cã atunci, candu se i'eu procese de sub jurisdicțiunea juratulu, esiste o cugetare politica in mintea propunetiloru acestei reforme. Ce aveti de d'fusu in contra juratiloru ca se li isbiti jurisdicțiunea? Credeti cã, de veti sustrage unele infractiuni de la jurati, societatea va fi satisfacta? Nu scimu noi ce insemneza influiati'a ministrului justitiei? Ce garantie mai solide ofera tribunalele mai presusu de juriu? Nici o institutiune n'a prinsu redescine mai adunci in ti'era de cãtu institutiunea juratiloru. Ni s'a intemplat s'e vedu in deliberãrile celor 12 jurati, omeni simpli — cã-ci parchetulu recusa mai totu-de-un'a pre cei inteliginti — cã nici unu tribunale d'in ti'era n'a functionatu in ti'era cu mai multa dorintia d'a descoperi adev'ralu si a fi independinti, consciintiosi. Nu scapa culpabili de la jurati de cãtu cã acusat'iunea e improvisata, cã probele nu sunt suficiente, cã acusatii sunt arestati preventivu timpu forte multu indelungatu. — Acusatiunile ce s'adneu juriulu paru mai multu a persecutiuni.

Atacurile ce aduceti juriului sunt cu totulu neintemeiate, passionate. Vi saru in ochi n'rai exceptiuni si condamnãrile nu le vedeti. Procesulu pentru atentatulu in contra mitropolitulu d'in Iasi? Dar' cine a aparatu pre faptuitoru? O ruda a d-lui Iepureanu. Juriulu nu e nici rosu nici albu: cum vreti s'e-lu atacati? Consciintia tiei nu se colorãza dupa partite, vrea se remana ce este, ti'era, si juriulu este adev'rat'a-i expresiune. Reformele propuse s'au facutu in modu interesatu, d'in consideratiuni politice si de partit si ac'est'a e destulu pentru ca ori-ce omu rationalu s'e le respinga. O asemenea lege de

pressa s'a aplicatu in Franci'a si d. ministru unita cã unu tronu a platitu cu estintia sa ac'asta mesura.

Principiulu fundamentale alu juriului e, ca fia-care sã fia judecatu de semenii lor. D-vostra inse formati judecatoriu clasati, deosebiti, alesi: nu isbiti pria ac'est'a chiaru principiulu institutiunii? Ce judeca juratii? Procese pentru furturi de pei de ratie, etc. si acusatii sunt totu-de-un'a condamnati, eru candu i achita au in vedere cu totulu alte impregiurãri. Furtulu cu efratiune la noi nu e ca in Franci'a: la noi nici casierile nu sunt incieate in cãtu se stracora cutantiele prefectiloru, daru incuitorile particularu? Delapidatori? Ei s'achitu pentru cã instructiunea e facutu cu passione! Candu ministrii delapidãza 600,000 franci — cã-ci asiã a fostu calificata — candu ministrulu cere se fia datu in judecata si nu e datu, cum ore juratii s'achite pre subalterni? Cum s'e-i achite, candu rudele ministriloru nu sunt tramisi inaintea lor, si nici ministrii?

D. L a s c a r u C. C a t a r g i u. Vi voi explicã eu d'incolo.

(Va urmã.)

VARIETATI.

*. (D o m n' a I u l i a M i h a l i), soci'a Dlu Gavrielu Mihali judecatoriu la curtea supr. d'in Pest'a intruni Joi, in 30. Jan. a. c. elit'a societatii romane d'in Pest'a la una serata impreunata cu dantiu, la care mai luara parte cã ospeti d'in provincia D. Prefectu allu Maramuresului Iosifu M a n u cu socia-sa, n. baroness'a Stoic'a, cu ambele fiice mai mari Dsiorele B e l l a si C l a r' a si feciorulu seu Venerab. Matronda Domn'a casc'i si amabil'a sa ficia Dsior'a Mari'a, prin affabilitatea loru fecera de petrecerea au fostu forte animata si durã pana la 4 ore demin. Frumseti'a atãtoru domne si domniore romane, precum si gustulu si elegantia toaletteloru au incantatu pre cei ce avura fericirea d'a luã parte si au redicatu splendorea seratei. Iniativ'a luata sub titlu d'a se invetiã „Roman'a“ se va urmã si de alte familie (inainte de balulu publ. romanescu) asiã mai de aproape, Dn'a Baroness'a de P o p u va intruni in 4. Fauru, la assemere serata cu dantiu o societate allessa.

*. (D l u I o s i f u V u l c a n u), membru eternu allu societatii kisaludiane, in siedinti'a lunaria d'in 29 Jan. a datu cetirea balladei populare romane „Monastirea de Argesiu“ d'in collectiunea lui A l e s a n d r i, in traducere pre limb'a magiara. Effectulu a fostu mare si placutu. Cei mai insemnati literatori magiari Toldy, Gyulai, Gregusiu etc. ascultau cu in cordata attentione frumos'a poesiã, a carei effectu crescea d'in passu in passu; er' parte, unde „mesterulu Manole“ zidesce intre muri pre frumosa sa socia, precum si exclamatiunile acestei-a, storse lacrimu d'in ochii allesei cunune de domne care erau farmecate si rapite pana la anima de sortea sociei si baietulu ei. Oratorele cascigã respectu si onore poesiã populare romane; era limb'a a manuat-o cu usioretate si originalitate mai mare de cãtu multi poeti magiari. In fine primi salutãri si gratulari d'in tote partile. Inainte, si dupa dlu Vulcanu, cetira si alti litterati magiari opurile lor: dar' momentulu supremu allu acestei siedintie au culminatu in p o e s i' a p o p o r a l a r o m a n a. Foi'a „Ellenör“ cu privire la acesta siedintia face urmatoriele appretii: Siedinti'a de eri ser'a a Societãtii kisaludiane formedia unu oazu placutu pre terienulu seccu allu litteraturei d'in dillele nostre; dorere, cã crengile si frundiele lui nu sunt fructele pamentulu nostru. S'a cetitu prea frumos'a ballada romana „Monastirea de Argesiu“, care formedia unu opu pretiosu in litteratura. Iosifu Vulcanu a predatu-o intr'o colore si cu asiã simtieminte, in cãtu nici o parte a ei nu remasse fãra effectu, si poesi'a de minune frumosa a stralucitu inaintea nostra in tota promp'a si splendorea sa.

*. (A d o v o c a t u n o u.) Joi in 30 l. c. dlu A u g u s t i n u C h e t i a n u, june transilvanianu si concepista actualu la curtea de cassatiune d'in Pest'a a depusu censur'a advocatfale cu successu favorabilu. — Fericitãtu pre dlu Chetianu pre carier'a de advo-

catu, carea in tempulu de facia este cea mai salutaria si mai reecomendabile pentru juriatii romani, de-ora-ce ea este si cea mai independenta de sicaneriele si capriciulu domniloru de la potere. Inse advocatulu, si cu osebire advocatulu romanu nu mai atunci se va afla, la inaltimea misiunii sale, candu si-va consacra poterile salle spirituale, cunoscintiele salle cascigate prin studiu si prassa, nu numai pentru causele privatiloru, ci si pentru caus'a communa nationala. A luptã, a pledã inaintea forurilor judecatoresci, inaintea tribunaleloru pentru dreptulu individiloru, familielor si societãtiloru, si nu mai pucinu a luptã in aren'a publicitatii, pre terrenulu publico-politicu pentru dreptulu poporeloru, allu natiuniloru, — este chiamarea, este cea mai sacra detorintia, a unui advocatu. Fia, ca pre venitoriu advocatii romani s'e se afle totu-de-un'a la inaltia mea misiunii lor.

*. (C i n e n' a d a t u b a c s i s i u l u ?) La unulu d'in nrii mai recentii ai „Federatiunii“ am fostu allaturatu si pre badea „Gur'a-Satului“, care d'impreuna cu personalulu seu regulatu, apoi eu o cocona cu done capete unulu tineru altulu betranu, carea dã de no-torcu, si-a luatu libertatea a gratulã si cetitoriloru nostri la anulu nou. Nu scimu cum voru fi scapatu onorab. nostri cetitori de ellu, ce bacsisiu i voru fi datu, dar' cu tote aceste noi venimu a li spune, cã diu badea „Gur'a-Satului“ este singurulu voinicu romanu de fe-liulu seu in tota Ostrunguri'a nostra; este cellu mai aprigu bicuitoriu allu vituriloru si peccatelor de tota natur'a. Pre cãti rateciti va fi indreptatu ellu la callea adev'rata, si pre cãti si mai cãti peccatosi i va fi silitu s'e se pocaiesca si s'e se indrepte! — Lu recomen-dãmu cu tota caldur'a onorab. publicu cetitoriu, cu atãt'a mai vertosu, cã avemu inca mare trebuintia de d'insulu; este inca multa neghina in hold'a nationale si ac'est'a trebuie stirpita. Apoi badea „Gur'a-Satului“ este si plinu de umoru si prin povestile salle glumetiã procura omului nisece mominte de petrecere placuta. Pentru 8 fi. se pote procurã pre unu annu intregu.

*. (I m e n e u.) D. Ionu S i m e o n a n s i u officialu comitatense in Zarandu au in-gredintiatu pre Domnisor'a Elen'a S i l u l u t i u, sor'a Domnei Victori'a (Amosu)-Francu, era nunt'a se va face in cursulu acestui car-nevalu. Fericire si indestulare nouei parchie!

*. (O r i g i n e a m u s t a t i e l o r u.) Candu Saraceni cucerisera Spani'a, popula-tiunea crescina se amestecã intr'atãtu cu ne-amulu mauriloru, in cãtu prea curendu nu mai potu fi deosebita de ellu, d'in caus'a lipsei a unui semnu cu care s'aru potu distinge; cu tote cã se simtiea mare necesitate de a se cunosce crescinii intre ei si a se intielege in privinti'a unui ajutoru comunu, ce aru fi s'e se dec. Atunci se conveni a lassã perulu, care pana acum se radea pre de asupra buzei, prin urmare a lassã s'e crãsca mustati'a care cu unu smocsiuru de peru de desubtulu buzei adica barbisionulu formã seronulu crucei. Cui acestu modu mustatiile si barbisionele deve-n nira ore-cum unu semnu crescinescu de aliantia.

*. (V e r s t' a u n u i p e s c e) se potu cunosce, candu unu solzu se taie in duob. Fie-care este compusu d'in plãci mici, care s'iedu un'a preste alt'a. In toti anii se atasiãza cãte un'a noua, precum arborulu in toti anii adaoga unu cercu in lemn. Pre cãtu voru fia asemenea plãci, pre atãti ani numera pescele.

Sciri electrice.

P r a g' a, 30. Jan. „Pokrok“ si-exprime parerea de reu, cã diurnalele russesci dau svatu cehiloru, ca s'e tramitta deputati la senatulu imperialu. D'in provincia vinu nume:ose gravamine referitorie la pressiunile ne mai audite ce se exercita pentru subscrierea adresei; cu osebire pre judani i fortiedia prin amenintiãri a subscrie.

M a d r i d u, 30. Jan. Regin'a a nascutu unu fiu.

Propriet. edit. si red. respundiet. :
ALESSANDRU ROMANU.